

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

69. ÅRGANG

---

1. JUNI 1957

A V I N N H O L D E T :

TO HISTORISKE AUDIENSER - STILLHETENS ÅND - ABORTUS
PROVOCATUS I SØKELYSET III. - LIDELSENS PROBLEM -
OM OG AV SIGRID UNDSET - BLIKK PÅ TIDEN - OLAV
PAUS GRUNT IN MEMORIAM - UTENLANDSREPORTASJE

NR
11

NESTE NUMMER KOMMER 15. JUNI 1957.

St. Olavs forbunds årsstevne

2. PINSEDAG

ST. HALLVARDS KLOSTER

Sylling i Lier

- Kl. 9.00 Busser går fra St. Olavs kirke, Akersveien 1, Oslo.
- » 11.00 Prelatmesse i St. Hallwards kapell v. *biskop dr. Jac. Mangers*.
  - » 12.00 Stevnet åpnes med Hellig Olavs-hymnen og velkomst-tale v. *form. Alfred Taxt*. Spisepause (mat og alt bestikk medtas).
  - » 14.00 Hovedtaler *lektor Øistein G. Brodersen*.
  - » 15.00 Forbundets sentralstyremøte. Omvisning i St. Hallwards kloster (som midlertidig skal overtas av Legmannsorganisasjonene til retrettsted, for weekendturer, og som skole- og feriested for unge og eldre i Oslo Katolske Bispedømme).
  - » 17.00 Kaffepause. (Kaffe fås kjøpt på stedet.)
  - » 18.00 Aftenandakt m. sakramental velsignelse.
  - » 19.00 Avreise.

Tegningsliste for plass til bussen er utlagt på St. Josephs Institutt og hos sogneprestene.

Tog går fra Oslo kl. 8.35 til Lier og korresponderer med buss til Sylling. Fra Lier kl. 9.45 m. ank. Sylling kl. 10.45.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Josephs Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Bergen
Sta. Katarinahjemmet		
St. Pauls Kirke		
Moderhuset		
Florida Sykehus		
Øyenklinikken	}	Drammen
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
S. Elisabeth Inst., Hamarfest		
St. Theresia kirke, Hønefoss		
St. Franciskus Hosp., Hønefoss	}	Hønefoss
—		
—		
—		
—		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 66 - Service: 56 35 92

MARIKONGREGASJONEN, OSLO

Søndag 2. juni: Felleskommunion.
Onsdag 5. juni: Andakt i St. Josephs Kapell kl. 19:30.
Deretter samvær i foreningslokalet.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid:
Onsdag og fredag kl. 11—13.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68, kontortid kl. 12—13 alle hverdager unntatt lørdag.
Franciskushjelpens lege Margrethe Wehn har kontortid hver torsdag kl. 18—19 på Vor Frue Hospital.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 2. JUNI: Sønd. etter Kr. Himmelferd. Ep. I. Pet. 4, 7—11. Ev. Joh. 15, 26—27. Mandag: Ferialdag. Tirsdag. Francesco Caracciolo, bekj. Onsdag: Bonifatius, bisk., mart. Torsdag: Norbertus, bisk., bekj. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Pinseaften.
SØNDAG 9. JUNI: 1. PINSEDAG. Ep. Ap.gj. 2, 1—11. Ev. Joh. 14, 23—31. Mandag, tirsdag, onsdag (Imbredag), torsdag, fredag (Imbredag) og lørdag (Imbredag): I Pinseoktaven.
SØNDAG 16. JUNI: Treenighetssøndag. Ep. Rom. 11, 33—36. Ev. Matt. 28, 18—20.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stillemesse	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 37 78 68	—	8.15
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien.	—	10.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 2019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallwards kapell, tlf. 9028 (Drammen)	—	9.00
TØNSBERG: St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegr. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: St. Eystein kapell, Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779	7.30	10.30
MOLDE: St. Sunniva kapell, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegr. tlf. 314.	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	—	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

TO HISTORISKE AUDIENSER

Tilfellet ville at to meget celebre gjester forleden nesten samtidig ankom til Den evige stad: Frankrikes president, monsieur René Coty, og Polens primas, kardinal Stefan Wyszyński.

Førstnevntes besøk var i første rekke et statsbesøk, og var som sådant meget populært. Den franske nasjons første mann fikk en hjertelig og storlagen mottagelse, og stikkordet under oppholdet synes hele tiden å ha vært «den felles latinske kultur». Ingen dristet seg vel til å ytre noe i retning av en akse Roma—Paris, skjønt det ville ha lydt udelt mer naturlig — en kultur-akse mellom de to gamle latinske søsterland — enn den søkte og ulykksalige jern-akse Roma—Berlin som Mussolini og Hitler i sin tid sveiset sammen.

Hvorfor vi imidlertid nevner president Cotys navn i samme åndedrett som kardinal Wyszyńskis, skyldes noe annet enn statsbesøket. Kardinalen hadde på sin side bare ett objekt for sin Roma-reise, nemlig møtet med Paven. President Coty hadde et mer utvidet program, men også han hadde et ærend i Vatikanet. Det er jo vel kjent at den nåværende franske president er en meget hengiven katolikk, og noe av det første han sørget for ved innflyttingen i presidentpalasset, var å la innrede et eget kapell. Om franskmennene ikke har vist hvor de egentlig hadde sine statssjefer i deres forhold til religionen, så har iallfall president Coty fra første stund tonet flagg. Og i hvilken grad han har gjort det, kommer symbolsk til uttrykk nettopp ved det faktum at han ved sitt Romabesøk valgte å avslutte oppholdet med et besøk hos Den hellige far. Det kan for en uinnviet høres nokså selvfølgelig ut. Men historien vet å berette at etter Karl den store har bare en eneste av senere franske statsoverhoder oppsøkt Paven, nemlig kong Charles VIII som år 1495 møttes med Pave Aleksander VI i Vatikanet. Det vil altså si for 462 år siden! Og Charles' besøk var alt annet enn et personlig-katolsk hjerteanliggende. Det var snarere et taktisk trekk under hans marsj gjennom Rom på vei til erobringen av kongeriket Neapel. I 1904 ser vi riktignok president Loubet på Roma-besøk, men det passet ikke med et møte med Pius X. Tvert om ble de diplomatiske forbindelser mellom Frankrike og Den hellige stol brutt. Det sier seg derfor selv, at president Coty's offisielle besøk hos Pave Pius XII,

kom til å vekke historisk oppmerksomhet ikke bare i Frankrike, men også i Vatikanet. Ikke bare varte audiensen usedvanlig lenge, men det er også blitt nevnt at rent symbolsk og tidstypisk sett, hører den til Vatikanets gledeligste begivenheter på lang tid: En øyner muligheten av et konkordat mellom Den hellige stol og «Kirkens eldste datter», La France.

Noe stillere forløp mottagelsen av Polens primas, kardinal Wyszyński. Han kom med et ordinært tog, under private former, ledsaget av noen av sine polske bispebrødre. De hadde alle gjennomgått litt av hvert for sin tro — også de legfolk som fulgte med. Fra det pavelige statssekretariat var ingen av spissene møtt opp, bare de som saklig kom inn i bildet. Også hans mottagelse var hjertelig, italienerne møtte opp overalt langs ruten og viste ham sin hyldest. Men han selv sa ikke et ord, mottok ingen pressemann, tok ikke i mot et eneste brev, men bega seg straks etter ankomsten til Rom til de polske søstre i Via Machiavelli.

Det hele hadde stil og betydning. Det skulle på denne måten understrekes, at det dreiet seg om et rutinebesøk, altså et pliktbesøk, som bare takket være de politiske tilstander i Polen og dets primas' markante personlighet hadde fått en særlig karakter. Slik unngikk man fra kardinalens og Vatikanets side alt som kunne forstyrre denne rent *kirkelige* karakter. Selve den labile stilling i Polen og den økte oppmerksomhet fra de italienske kommunisters side, levnet forøvrig ingen annen mulighet. Alle synes å være enig om at den tapre, men også særdeles kloke polske primas, uttrykkelig hadde villet gjennomføre reisen og besøket i denne strengt kirkelige form.

Man hadde likevel ikke bedre kunnet glede de oppfinnsomme italienske politikere. Da Frankrikes utenriksminister Pineau og det engelske parlamentsmedlem Gaitskell for noen tid siden ble mottatt i audiens av Pave Pius XII, kom ventelig atter «de små motsetninger» som råder mellom sosialismen og Kirken titt på tale. Ingen kommunist taler nemlig om kommunismen, men bare om sosialisme og «åpning mot venstre». Derfor ble det nå til stadighet hevdet i landets venstrepressen at den polske kardinal hadde levert det beste bevis for muligheten av en ideologisk nøytral kommunisme. Han har jo, ble det hevdet, sluttet en avtale som lar staten ha sin ideologi og Kirken sin tro. Og begge parter er tilfredse. Hvorfor da ikke også i Italia, andre steder og prinsipielt?

Men nettopp her ligger den forferdelige forvrengning av virkeligheten. Gomulka er og blir kommunist med alt som dertil hører både ideologisk og sosiologisk. Her kan ikke være tale om noe vennskap med Kirken. Hva som har endret seg i Polen er ikke annet enn det vanlige, nemlig taktikken. Kardinal Wyszyński har i 1953 tydelig sagt sitt «Non possumus», og har måttet lide for det. Men da det bød seg en mulighet til å unngå en videre blodsutgydelse — i motsetning til i Ungarn — henstillet han til det trofaste katolske polske folk å avstå fra væpnet motstand. Han har altså handlet slik en kirkefyrste alltid må gjøre. Men han handlet raskt og klokt. Det var derfor han og hans bispebrødre fikk friheten tilbake, at skolene igjen kunne åpne sine dører og felt- og fengselsprestene gjenoppta sin sjelesorg. Kardinal Wyszyński har ikke gjort noen innrømmelser, har i *første omgang* heller ikke sluttet noen skriftlig overenskomst med det røde regime. Med sin moral-

STILLHETENS ÅND

Kirkeårets fester er ikke bare en innbydelse til å friske opp minnet om fordums begivenheter, som slitt under tidens bølger litt etter litt har mistet ethvert relieff. De skal hjelpe oss til en fornyelse av vårt indre liv, en dypere innsikt i det mysterium vi feirer, og især til en mere levende forståelse av mysteriets plass i vårt daglige liv.

For oppslukt av hverdagslivets jag har vi ofte vanskelig for å forestille oss et samarbeide mellom våre naturlige og overnaturlige ressurser. Vår tro er for svak til å slippe det synlige som skal forgå og gripe det usynlige som skal bestå, eller spenner ikke vidt nok til å gripe om begge deler samtidig. Og så gir vi oss i kast med å bygge en skillevegg mellom vårt naturlige og overnaturlige liv, en mur stablet opp med stener fra vår rastløshet, vår jordbundethet, vår selvopptatthet og vårt jag etter det sansbare. Vi blir stående midt i hverdagslivets grå og stirrer oss blinde på floker av begivenheter vi ikke finner noen mening i. Som eneste utvei prøver vi så på det meningsløse: å jage bort mørket uten å lage en åpning hvor lyset kan få slippe inn. Først når vi har mot til å rive ned denne selvlagede muren, blir vår tilværelse forenklet, og hverdagslivets trivielle plikter blir liggende tilgjengelige for lyset fra det guddommelige, som fritt får strømme til. Og vår ytre, travle virksomhet får verdi gjennom Guds usynlige, stille virke i vår sjel.

Pinsen skulle vel mer enn noen annen liturgisk fest inspirere oss til en dypere forståelse av dette lys over vår tilværelse, dette indre liv skjult for våre sanser, men mere virkelig enn alt våre sanser kan oppfatte. Den Hellige Ånd, Levendegjørereren,

ske appell fikk han som kjent friheter i bytte som rettelig tilkommer Kirken; men at han under så vanskelige omstendigheter oppnådde dem, var i første rekke en seier for hans usedvanlige klokskap. Han ga her tydelig til kjenne hvor trygt han kunne forlate seg på sin myndighet, den høye tillit i Rom, og ikke minst på sitt folks varme hengivenhet. Det var derfor intet å spore av halvheter og ettergivenhet av noe slags.

Hva Hans Hellighet og kardinalen talte om i den 40-minutter lange audiens, er ukjent. Men en kan lett tenke seg at samtalen ikke bare gjaldt Kirkens stilling i Polen, men situasjonen i hele det østlige område av Europa der hierarkiet ikke får utøve sin hyrdevirksomhet. En kan også tenke seg med hvilken glede Pave Pius XII tok imot den polske primas, som ved siden av Mindszenty og Beran ved personlig mot og heltemessig utholdenhet har holdt håpet om frihet levende i jernteppelandene. I februar 1953 opphøyet som kjent Paven erkebiskopen av Gnesna og Warszawa til medlem av kardinalkollegiet, men han fikk ikke den gang adgang til å begi seg til Rom. Det var først nå, fire år etter, att fritt leide ble gitt. Og lørdag 18. mai kunne endelig Pave Pius XII sette den røde hatt på kardinal Wyszynskis hode og hilse ham velkommen ved sitt rådsbord.

I.H.K.

han som fornyer jordens åsyn», er vårt sjelelivs kraftkilde. Den Kjærlighetens Ånd som utgår fra Faderen og Sønnen og samtidig er Treenighetens enhetsbånd, den samme Ånd danner det kjærlighetens bånd som binder oss mennesker til Gud. Når dette båndet ofte synes så svakt og festet med så lang line, er det fordi vår lunkenhet ikke tyr til denne helliggjørende kraft som blir nedlagt i oss ved dåpen, og fordi vi er jordbundne og lar vår eksistens rulle slapt avgårde, langt fra Guds usynlige, men virkelige nærvær.

For Helligåndens virksomhet er skjult for vårt blikk. Ingen ser hvor han kommer fra og hvor han går hen, han viser seg ikke i form av ildtunger som på den første pinsedag. Men vinden som blåser kan øyet heller ikke fange, men hvem vil derfor tvile på dens eksistens, om en sitter aldri så forskanset og utilgjengelig for et hvert forstyrrende vindstreif? Bladene og grenene ser vi, de svaier og gjør vitterlig vindens bevegelser. Vi som er blader og grener på Kristi vintre og festet til vinstokken ved den helliggjørende nåde, skulle også kunne føye oss etter «vindens bevegelser» og i vårt daglige virke gjengi de innskytelser som blir gitt oss fra det Høye.

«Den Hellige Ånd, som Faderen skal sende i mitt navn, han skal lære dere alt og minne dere om alt det jeg har sagt dere.» Guds Sønn, det levende Ord, hadde ennå ikke lært apostlene det dypeste i sin lære; det skulle bli Helligåndens verk. Det dypeste og sanneste i menneskesjelen kommer ikke best til uttrykk gjennom ord. Der hvor ordet ikke kan gjengi kunstnerens inspirasjon, fester han lettere det utsigelige på lerretet eller meisler det inn i en marmorblokk. Vår sjel er Guds bilde, om det enn er svakt og ufullkomment. Ånden «som taler i oss med utsigelige ord», preger dette Guds bilde tydeligere i oss, om det enn er en vanskelig materie vi byr ham. Ord og definisjon kan forflate bildet av den treenige Gud, men gjennom våre handlinger, selv de mest trivielle, kan de guddommelige trekk få større relieff og gjøre det klart for verden at det er en levende Gud som bor i oss.

For vi er jo Guds tempel og Åndens bolig. Men for en skrøpelig bolig ofte! Støvet og fylt av så meget som vi ikke har mot til å kaste ut; så blottlagt for verden at vårt splittede sinn uhindret kan søke ut og inn etter de selvmotsigende surrogater for lykke og tilfredshet. Hvordan kan her levnes et blivende sted for den store Stillhetens Ånd som diskret kommer til oss med evighetens urokkelige ro? Derfor er vi også ofte som apostlene før de mottok den Hellige Ånd: svake, usikre, uten glød, mere opptatt av å vinne en fordelaktig plass både på jorden og i Guds rike, enn å utbre dette riket på jorden.

For ikke å bli stående på det stadium som for apostlene bare var en overgang, kan vi med utbytte lære av dem hvordan de ble skikket til å ta imot den nyskapende, helliggjørende Ånd som var lovet dem.

Vi leser at etter Kristi himmelferd var apostlene samlet i bønn med Jesu mor og noen av hans familie. De var samlet i innbyrdes kjærlighet, og samlet i sitt indre med den vare, lyttende tro som gjør sinnet opplatt og mottagelig for krefter langt ut

Abortus provocatus i søkelyset

III

Av overlege Karl Søndergaard, Næstved

DEN NYERE BEKJEMPENDE ABORTLOVGIVNING I SOVJETUNIONEN

Den annen periode i Sovjetsamveldets abortlovgivning kom med dekretet av 1936 om forbud mot abortering. Først ble det henvist til Lenins uttalelse om at klassebevisste arbeidere er utvilsomme motstandere av neo-malthusianismen, en tendens som hører hjemme hos det spissborgerlige, duehjernede, egoistiske par. Dernest blir det henvist til forholdene i de kapitalistiske land, der det store flertall av abortene er betinget av sosiale og økonomiske omstendigheter som de store masser lever i. Det er disse forhold som driver kvinnene til abort, og straffelovene er bare uttrykk for de herskende klassers hykleri. I Sovjetsamveldet er forholdene helt annerledes. Den sosialistiske utvikling har vært så fremgangsrik, at det nå er mulig å revidere abortdekretet av 1920. Under hensyn til de bevislige skader ved aborterin-

over våre vanlige evner. Dette våkne nærvær for Guds åsyn kan vi tolke med et eneste ord, det svar som apostlenes forfedre, Bibelens store skikkelser, alltid hadde rede når Gud talte til dem: «Her er jeg!» «Se, her er jeg,» var Moses svar da Gud kalte på ham fra tornebusken. Samuel innledet sin profetgjerning med tre ganger å gjenta det samme, og da han fjerde gang hørte Herrens røst, sa han: «Tal Herre, din tjener hører». Og den Ånd «som har talt til os ved profetene» (Credo) gjorde sin vilje kjent for ham og gjennom ham. — I Nasaret tjente hun som skulle bli Kristi mor sin Gud i stillhet, i den form for stilhet som ikke betyr livsfjernhet, men livsfylde. Opptatt med dagliglivets plikter levet hun tilbake trukket, men likevel fullt og helt til stede i et taushetens levende nærvær. Derfor ble også hennes svar på engelens budskap en livgivende kilde, for i samme nu tok Helligånden bolig på jorden.

Med profetene, apostlene og Guds egen mor kan vi trygt la et stadig gjentatt «Her er jeg» bane vei for Helligåndens virke i vår sjel, den Kjærlighetens Ånd som gir alle våre handlinger levende kraft. Vårt årvåkne, tjenende nærvær for Guds åsyn gir himmelens stjerner uttrykk for i Pinsens vigilieliturgi: «Stjernene sender ut sitt lys, hver på sin post. Gud kaller på dem, og de sier: Her er vi! Og de stråler i glede for ham som har skapt dem.» (Profeten Baruch) I skinnet fra stjernenes tindrende glede, hver «på vår post», søker vi lys på vår vei mot evigheten, og ber om den Hellige Ånds ledende kraft med Thomas av Akvino's ord: «Før oss på dine veier til målet vi strever etter, til lyset der hvor Du bor.»

L. A. P.

gene, bestemmer Folkekommissariatrådet derfor å forby abortoperasjoner, unntatt i tilfelle hvor fortsettelse av svangerskapet truer den svangre kvinnes liv eller foruroliger alvorlig helbredsfare, eller i tilfelle der alvorlig sykdom hos foreldrene kan tenkes arvelig.

Etter 16 års fri abortlovgivning vendte Sovjetsamveldet altså tilbake til den gamle repressive lovgivning. Erfaringene hadde ikke vært gunstige, det er sikkert. Det er påstått at leveforholdene i Samveldet hadde utviklet seg så gunstig at de masseaborter som fant sted der, skjedde av egoistiske grunner, mens abortene i de kapitalistiske land naturlig kunne tilskrives de sosiale og økonomiske forhold som hersket i disse land. Således skulle abortering i Russland måtte anses for helt urimelig, mens inngrepet i de kapitalistiske landene måtte synes som en innlysende og uavvendelig følge av samfunnsforholdene. Hvor megen vekt man skal legge på en slik påstand, overlater jeg til den enkelte leser å dømme om.

I familieloven av 1944 ble det fastsatt en betydelig støtte til de barnerike familier, et forhold som i seg selv må motvirke abortønsket og som må anses for nødvendig og rasjonelt i et moderne samfunn som ønsker å komme bort fra abortuvenet. Ved det tredje barns fødsel gis et engangsbidrag fra Staten på 400 rubler, ved det fjerde barn et engangsbidrag på 1300 rubler og et månedlig på 80 rubler. Bidragene stiger med barneantallet slik at ved ellefte barns fødsel er engangsbidraget steget til 5 000 rubler og månedsbidraget til 300. For å vurdere disse beløp kan bemerkes at loven regner med tre grupper foreldre med månedsinntekter på inntil 400, 4—600 og over 600 rubler. Før og etter fødsel gis arbeidsfri på i alt 77 dager med lønn etter en viss skala, ytet av Staten, og videre innrømmes visse arbeidslempninger for gravide og diegivende. Mødre med 5—6 barn tildeles Moderskapsmedaljen, mødre med 7—9 barn får Moderskapsglorieordenen, og den som har født 10 barn, får ærestitelen Heltemor.

Disse lovbestemmelser kan trolig ikke betraktes som tilskitete abortforebyggelser i og for seg. De er snarere blitt gjennomført for å oppveie det store tap av menneskeliv under krigen. Men ikke desto mindre spiller slike bestemmelser en stor rolle i kampen mot abortønsket.

Alle som er motstandere av abortus provocatus, er selvfølgelig tilhengere av vidtgående samfunnsmessig hjelp til barn og mødre og barnerike familier. Men dessverre later det til at man i Danmark, og vel også i mange andre land, er mere oppsatt på en vidtgående abortpraksis enn på utbygning av kostbare sosiale hjelpetiltak.

VERDENSLIGAEN FOR SEKSUALREFORM

Verdensligaen for seksualreform på vitenskapelig grunnlag ble dannet i 1921, altså kort etter at det kommunistiske Russland hadde erklært aborteringene fri. Verdensligaen hadde betydelig tilknytning til kommunistiske kretser, men når jeg trekker den frem her, er det ikke av den grunn, men fordi ligaen tydelig viser tendensen som rår i moderne teknikk til å gå inn for de tekniske muligheter og se bort fra moral og religion.

Ligaens formål var bl. a. politisk, økonomisk og seksuell likhet mellom menn og kvinner, frigjøring av ekteskap og skilsmisse fra kirke- og statstyranniet,

innføring av svangerskapskontroll og systematisk seksualopplæring. På kongressen for seksualreform i København 1928 uttalte ing. Th. Dinesen at det nå endelig er blitt mulig å bryte ned murene på dette felt og endre seksualmoralen, siden de medisinsvitenskapelige fremskritt ved bruken av antikonsepsjonelle midler har satt mennesket i stand til effektivt å adskille samleie og befruktning. Det vil derfor i fremtiden overhodet ikke være nødvendig å forby den frie kjærlighet for å unngå ubeleilige fødsler, hevdet han. Dr. J. H. Leunbach kom imidlertid med et lite korrektiv, idet han uttalte at selv det mest ideelle forebyggingsmiddel kan svikte, og at en fullstendig beherskelse av forplantningen derfor er betinget av at man i så fall farefritt og uten straffeansvar kan avbryte det uønskede svangerskap. For etter Leunbachs mening kan det ikke nektes at det er noe riktig i at en kvinne som bruker preventiver og likevel blir gravid, føler seg berettiget til å få avbrutt et svangerskap oppstått på denne måte. Det er som en ser, en helt gjennom teknisk tankegang, som går ut på å skille utførelsen av kjønnsakten fra formålet med den: slektens forplantning. En kan ikke la være å tenke på de gamle romere, som søkte å oppnå en fortsatt nytelse av bordets gleder ved å adskille spisningen fra dens naturlige formål, mettethet og ernæring, og tydde til det tekniske middel å fremkalle oppkast av det allerede spiste. Det er i begge tilfelle tale om en dekadent nedbrytning av naturordenen.

UTVIKLINGEN I DANMARK

I Danmark fikk vi i 1939 en svangerskapslov som tillot en kvinne å få sitt svangerskap avbrutt når det gjaldt å avverge alvorlig fare for hennes liv og helbred. Det forutsettes i loven at denne faren også kunne skyldes andre forhold enn sykdom, noe som alltid har virket litt uklart. På grunnlag av denne lov steg tallet på s.k. legale aborter til 4—5 % av svangerskapene i hele landet og i København til 12 % av fødte barn. Samtidig steg antallet av kriminelle aborter, som det var lovens mening å få ut av verden. Kanskje skulle en ikke være så overrasket ved dette, da erfaringene fra Russland taler for at de kriminelle aborter enda ikke forsvinner, selv om man kommer opp til meget høyere aborttall enn i Danmark. Det ble en utbredt mening blant de danske kirurger som skulle utføre de ubehagelige inngrep, at indikasjonene — som i stort antall tilfelle ble stillet gjennom mødrehjelpinstitusjonene — var for spinkle. En vegret seg for å tro det i en så stor prosentdel av svangerskapene virkelig var alvorlig fare for kvinnens liv og helbred. En så ansett lege som overlege Mogens Fenger ved Diakonissestiftelsen kunne derfor si, at det var kommet noe usmakelig og uanstendig og til tider nesten uhederlig inn, som man fra legenes side gjerne ville ha fjernet. Professoren i fødselsvitenskap ved København universitet, Erik Rydberg, talte om utartet legekunst. I virkeligheten var legenes synspunkt ved å nærme seg det som kommunistene har sagt om abortlovgivningen i de kapitalistiske land: at den er hyklerisk. En god venn av meg, en utmerket overkirurg, sa at han på en måte egentlig godt kunne gå inn for tanken om fri abortering. Så måtte nemlig hver ta sitt ansvar uten hyklerisk å kunne skyte seg inn under abortloven med dens bestemmelse om alvorlig fare! Han nevnte

Artikkelserien «Abortus Provocatus i søkelyset» vil senere bli å få i særtrykk. Overføringen til norsk, er berøret av St. Olavs redaktør og godkjent av forfatteren.

som eksempel en prest i Folkekirken som var kommet med sin spinkle, trette og kanskje noe nervøse og utkjørte kone for å få utført abortus provocatus. Etter min utmerkede kollegas mening burde denne prest selv tatt sitt ansvar overfor det spirende liv, og ikke kunne skyte seg inn under legenes indikasjon på alvorlig fare for helbreden.

Ved svangerskapslovens revisjon av 23. juni 1956 søkte man imidlertid å stabilisere den opparbeidede praksis, dvs. en legal aborthyppighet på ca. 5 % av svangerskapene. Til dette skulle tjene to forhold. For det første ble føyet inn i lovens § 1 om den alvorlige fare for kvinnens liv og helbred, at det ved bedømmelsen av denne faren — på grunnlag av en vurdering av samtlige omstendigheter, også de forhold kvinnen må leve i — skal tas hensyn ikke alene til fysisk eller psykisk sykdom, men også til fysiske eller psykiske svekkelsestilstander eller -farer. For det annet skulle avgjørelsen sentraliseres i visse samråd, slik at en unngikk individuell uensartethet i indikasjonsstillingen.

Det er ikke tvil om at det i Danmark fra legehold eksisterer en reaksjon overfor den legaliserte abortpraksis, slik den arter seg. Imidlertid er det bare katolske leger som tar avstand fra de strenge medisinske indikasjoner. Under Folketingets behandling av lovforslaget om samrådene kom en ny reaksjon frem, da samtlige sjefsleger innsendte protest mot å skulle være abortteknikere til tjeneste for de statlige samråd som stilte indikasjonen. Legen som utfører inngrepet må også selv ha en mening om at det her gjelder et inngrep han kan være med på.

I Danmark har man nå oppgitt å drøfte muligheten av, ved hjelp av legalisert abortus provocatus, å komme de kriminelle aborter til livs. Bortsett fra de kulturradikale løfter det seg ingen røster til fordel for abortus provocatus. Det er fra alle sider enighet om at inngrepet er uønsket. I stedet kaster man seg ut i propagandaen for antikonsepsjon for overhodet å hindre uønskede svangerskap.

Jeg er overbevist om at man her vil komme til kort, like meget som man kom til kort i Sovjetunionen.

ABORTUS PROVOCATUS SOM KAMPFRONT I NÅTIDENS KULTURKAMP

Realistisk sett sogner abortus provocatus bare til en enkelt kampfront innen nåtidens kulturkamp. På den ene side står alle de som bekjenner seg til nyttemoralen med dens motto: hensikten helliger midlet. Det gis mennesker som ikke tror på etiske verdier, og de er følgelig innstilt på til bunns å utnytte alle tekniske muligheter, så vidt det er i deres interesse. De forkaster moral og religion, og vil overhodet ikke innlate seg i diskusjon med andre som forfekter moralske og religiøse verdier. På denne front finner vi kommunistene, de kulturradikale, de ytterliggående kvinnesakskvinner og mange godtroende mennesker som ikke er i stand til å tenke problemene igjennom på egen hånd. Seksualreformatorene på vitenskapelig grunnlag tok uttrykkelig avstand fra ethvert samarbeide med noen som går inn for teologiske eller meta-

fysiske synspunkter. Fru Vera Skalts, som er direktør for Mødrehjelpen i København, foretok før vedtagelsen av den nye abortloven en reise rundt om i Danmark for å forklare og drøfte abortproblemet. Hun tok uttrykkelig avstand fra moralske og religiøse synspunkter, og i en diskusjon, der jeg tok del, verdiget hun meg heller ikke så meget som et svar. I Folketinget forsvarte overlege Starcke på utmerket måte fosterets rett til å leve, men justisministeren Hækkerup uttalte: «Med de synspunkter Starcke forfekter, kan vi aldri komme på talefot.»

På kulturkampens annen front finner vi dem som bekjenner seg til absolutte etiske verdier, deriblant til aksiomet om fosterets naturlige rett til å leve. Det vil i regelen være mennesker som foruten den moralske også har en religiøs overbevisning. De kan ikke anerkjenne teknikkens selvherlighet, men må forlange at den tekniske innsats underordnes moralens og religionens bud og forbud. Her finner vi først og fremst den katolske kirke, dernest andre kirkesamfunn, om enn, dessverre, ikke på samme absolutte måte. På denne front finnes også mange leger som følge av den tradisjonelle legeetikks krav til den moralske standard hos legen. Men dessverre er legestandens innstilling ofte vaklende p.g.a. utilstrekkelig moralsk og religiøs skoling. På denne front er også naturvitenskapens og teknikkens menn ved å melde seg.

Som jeg tidligere har fremhevet, minner den frie aborteringsperiode i Russland i mangt og meget om forholdene i Danmark under den mer begrensede abortering på sosial-medisinsk indikasjon. Dette gjelder også abortspørsmålets skarpe og uløselige problematik. Fra det legevitenskapelige synspunkt fremhevet Uljanowskij at grunnen til denne uløselige konflikt skyldes de fordringer som mennesket stiller til det sosiale og individuelle liv og de fordringer legevitenskapen må stille til sine inngrep. Disse to sett fordringer er nemlig diametralt motsatte. Individ og samfunn krever abortering, men legekunsten sier nei. Derfor er abortspørsmålets historie en kamp mellom den legelige og ikke-legelige indikasjon for abortus provocatus. Ut fra samme tankegang stillet Kirillow spørsmålet om det virkelig er mulig at biologiens og samfunnets lover gjensidig utelukker hinannen. Folkekommisæreren for sunnhetsvesenet, Jefimow, gjennomhugget på samfunnets vegne den gordiske knute med følgende uttalelse: «Aborteringen tilføyer den kvinnelige organisme en så åpenbar biologisk og psykisk skadevirkning at beviser er overflødige. Dog fører overveielene ikke til den mulighet ad lovens vei å forby abort, da de sosial-økonomiske livsbetingelser og hevingen av det kulturelle nivå krever en fødselsbegrensning. Derfor går lovgivningen med velberådd hu inn for legalisering av abortene i full forståelse av alle dens følger; for livets krav er sterkere enn humanitære overveielser. Som de nåværende forhold er, kan det ikke være tale om abortforbud.»

Under den diskusjon som nylig fant sted i Danmark, var synspunktene ganske de samme som i Russland. Legene var merkbart i opposisjon til den sosial-medisinske indikasjon for abortus provocatus, men svangerskapskommisjonens formann, landsrettssakfører fru Edel Saunte førte samme tale som Jefimow: «Vi må jo ikke i Folketinget tape av syne at det er samfunnets og kvinnes interesse vi skal ivareta og ikke spesielle faglige legeinteresser.»

*

Kulturkampen på abortområdet, som bare er et utsnitt av hele den tekniske tilværelse, kaller folk til besinnelse. Enhver må avgjøre med seg selv om han vil kjempe under opprørsfanen, som samler dem som innbiller seg selv å være frigjorte og innenfor de tekniske muligheter suverent vil prøve å beherske tilværelsen etter eget forgodtbefinnende — eller om han vil kjempe under den sunne menneskenaturs eller Guds fane, som samler alle som anerkjenner den naturlige morallov og Guds anordning som verdier så høyt på livets verdiskala, at menneskelig teknikk må bøye seg for et moralsk og religiøst veto.

Som representant for en stand som røker en tjenergjerning blant menneskeheten og hvis etikk ikke er uttrykk for noen egoistisk standsinteresse, men omsorg for menneskeheten, vil jeg her til slutt uttrykke ønsket om at man hverken her i våre nordiske land eller annet steds vil melde seg under den seksuelle opprørsfane, men at man også på dette viktige område vil respektere og bøye seg for naturens orden.

Karl Søndergaard.

RADIO

spørsmål og svar

Ved pastor Edvard Vogt.

Pastor Edvard Vogt besvarer tilsendte spørsmål i forbindelse med religion og moral i en norsk sending over Vatikanets Radio den fjerde onsdag i hver måned. Sendingene finner sted kl. 16.45 over bølglengdene 19.84, 25.67, 31.10 og 41.20 meter. Neste sending er 26. juni. Adressen er: Vatikanets Radio, Vatikanet.

LIDELSENS PROBLEM

• En lytter fra Oslo ber meg ta opp «LIDELSENS PROBLEM, DEN UFORSKYLDTE LIDELSE».

Lidelsen kan bare forstås på bakgrunn av en erkjennelse av syndens natur og en erkjennelse av menneskehetens samhörighet.

Synd er det å vende seg bort fra Gud som er alle verdens kilde og proklamere sin egen persons forgodtbefinnende som universets lov. Gud gir oss, uten at vi kan påberope oss noen rett til det, et stort antall nye muligheter for å vende tilbake til ham, men i seg selv skulle ett eneste slikt opprør mot Sannheten og Godheten etter rettferdighetens lov være nok til at vi straks mistet alle de gudgivne verdier som vi har vist vår forakt. Etter vår synd er det ikke lidelsen, men det at vi fremdeles kan glede oss over så mange av disse verdier som trenger en nærmere forklaring. Vår udødelige sjel skulle fra syndens øyeblikk av ha måttet søke all tilfredsstillelse i sin egen illusoriske skaperkraft. Vi ville da straks befinne oss i den tilstand som kalles helvete, den som synderne først når, om de igjen og igjen, helt til sitt jordelivs siste øyeblikk, avslår den ene anledning etter den andre til å omvende seg.

Gud fortsetter med andre ord gjennom hele vårt jordeliv med å gi oss av sine gode gaver, — på tross av at vi har vist vår forakt for giverens vilje. Han er den kjærlige far som ikke lar noe uprøvet når det gjelder å bringe oss til ham ved erkjennelsen av våre feilgrep. Under denne oppdragelsesprosess lar han oss derfor også få føle visse psykologiske og fysiske følger av synden. Det

er disse følger vi kaller lidelse, men det dreier seg i virkeligheten bare om begrensede uttrykk for den egentlige lidelse, det egentlige onde, som er det å være ugjenkallelig adskilt fra Gud.

Denne erkjennelse av syndens natur og av jordlivets lidelsers «pedagogiske» verdi må utfylles ved en erkjennelse av *menneskehetens solidaritet*. Vi er som individer ansvarlige for våre egne handlinger, men vi er samtidig mere enn individer. Vi er også deler av et hele, av den menneskenes slekt som har gitt oss vårt liv og vår kultur. I denne helhet må derfor nødvendigvis den enes handlinger ha følger for andre, — gode følger om handlingene er gode, men onde følger om de er onde.

Straks oppstår det en vanskelighet. Vi har allerede erkjent at det er Gud som ved sitt forsyn gir oss alle verdier og som også til vår sjels beste tukter oss ved lidelser. Hvordan kan dette forenes med vår avhengighet i godt og ondt av menneskeslekten? Sammenhengen kan uttrykkes ved å si at menneskeheten er Guds redskap, — den måte og den vei som han fører den enkelte frem på til det evige liv. De samfunnsmessige verdier og lidelser må derfor forstås i forhold til vår evige bestemmelse, livet i Gud.

Først på denne bakgrunn kan vi nærme oss spørsmålet om *den uforskyldte lidelse*. For oss vanlige syndere kan det uten videre forstås at vi selv har fortjent de lidelser vi møter gjennom livet og at disse lidelser tjener vårt eget beste. Men hva med de uskyldige barns lidelser, — hva med de helliges lidelser, — hva med Kristi, den menneskeverdne Godhets lidelser? Svaret er i sin opphøyede enkelhet at de lider for oss, at de bærer vår skyld fordi vi er for svake og ville bli knekket under byrden.

Denne stedfortredende lidelse er mulig nettopp på grunn av menneskehetens samhörighet, den solidaritet som vi kanskje i vårt hovmot opprøres over når vi innbilder oss at vi er bedre enn våre forfedre og vår neste og kunne klare oss bedre om vi sto alene. I de ikke-kristne religioner finner vi dype intuisjoner av lidelsens og offerets frelsende verdi, men først i Kristendommen, i Kristi lidelse og fullkomne korsoffer, finner disse begrensede og dessverre ofte forurensede realiteter sin oppfyllelse i den fulle overvinnelse av menneskehetens synd. I den grad vi forener oss med Jesus Kristus, vår Bror i den samme menneskenatur, er veien åpen for oss tilbake til Gud, og til de evige verdier vi hadde forlatt.

Er dermed Guds plan med menneskeheten oppfylt? Nei, Gud nøyer seg ikke med å gjenopprette fortidens status quo. Han gir oss ikke bare anledning til å forene oss passivt med Kristus, som de tapte får som bæres hjem av den gode hyrde, men åpner også opp for oss den mulighet å *følge* Kristus i hans frelsesverk, — å ta opp korset med ham, å bli korsfestet med ham og derved å *forøke* menneskehetens evige verdier, — å samle kjærlighetens skatter i himmelen. Dette er Kirkens oppgave i denne verden: å forene menneskene så intimt med Kristus i hans åpenbarte Sannhet og i hans Kjærlighet at alle våre ofre, all menneskenes uforskyldte lidelse og alle våre kjærlighetsgjæringer forenes i hans fullkomne menneskenatur og bringer oss stadig større skatter av Guds helliggjørende nåde. Etter Kristi egen vilje finner denne opphøyelse av menneskers offer og denne alltid dypere forening med ham først og fremst sted i den hellige Messe. Også for dem som er avskåret fra å være personlig tilstede, er Messen det punkt hvor Kristi kjærlighet forener seg i den fulle samtidighet med våre liv og våre lidelser, gir disse evig verdi og helliggjør oss.

• Vår lytter fortsetter: «*JEG TROR DERE FORKLARER LIDELSEN MED AT DET ONDE ER EN REALITET I VERDEN LIKESAVEL SOM DET GODE, OG AT GUD DERFOR IKKE ER ALLMEKTIG I DEN FORSTAND AT HAN GRIPER INN FOR Å SPARE MENNESKENE FOR DET ONDE, MEN AT HAN ER DEN VI KAN GÅ TIL OG FA TRØST HOS I LIDELSEN, NÅR DEN FØRST ER KOMMET*»

Etter det vi allerede har sagt, vil vår lytter forstå at denne oppfatning av den katolske lære ikke er korrekt. Gud er allmektig og det er et uttrykk for hans allmakt at han ikke har nøyet seg med å skape oss som et slags dyr som alltid ved instinkt velger det «gode», men at han har gitt oss en udødelig sjel og en fri vilje, slik at vi derved får mulighet for et fritt og evig kjærlighetens samfunn med ham selv. Men derved har Gud også gitt oss mulighet for synd og for helvetets mulighet. Forsåvidt kan vi si at han selv har begrenset sin allmakt. Begrensningen, vår frie vilje, er hans eget verk. Ved dette skaper han overnaturlige goder, og *han selv* har på Korset betalt prisen for misbrukets mulighet.

Om vi erkjenner syndens og lidelsens forferdelige realitet, da vet vi at ingen av *verdens* goder kan oppveie denne. På den andre side, om vi erkjenner verdien av Guds overnaturlige nåde, av det at vi som frie personer kan delta i den guddommelige Kjærlighet, da ser vi også at verdien av en eneste helgens liv, ja av en eneste fullkommen kjærlighetshandling, fullstendig oppveier alt det onde som mennesker har gjort og lidt. Guds allmakt viser seg ikke bare ved at han skaper verdier av intet, men enda mer ved at han av det onde fremkaller det større gode.

*

Lidelsens mysterium kan, som vi har sett, bare forklares på bakgrunn av et annet og større mysterium; den guddommelige, skapende Kjærlighet. Vårt jordeliv har verdi i den grad vi har del i denne kjærlighet, og ingen har mere umiddelbar del i den enn de som lider uforskyldt og derfor lider for andre. De kristnes dype, tjenende respekt for de syke, for de lidende barn, for martyrene er en del av deres respekt og kjærlighet for Jesus selv. Alle de som lider med Kristus, også de barn som aldri får bevissthet på jorden på grunn av organiske mangler, lever rikere liv enn vi andre «normale». Vi forøker så altfor ofte menneskehetens skyld og menneskehetens lidelser. De løfter menneskeheten opp mot Gud og forøker vår lykkes muligheter. Må vi aldri glemme å vise dem vår takknemlighet, og må vi en gang få glede oss med dem når de mottar deres evige lønn i himmelen, der alle jordelivets begrensninger er seiers-minner, og der vi endog kan synges med Kirken i Påskens liturgi: «O felix Culpa», — der også vår skyld er et gode fordi den er tilgitt ved den Korssets uendelige kjærlighetsgjærning som den fremkalte.

BØNNENS APOSTOLAT

— JUNI: At forståelsen av Kristi kjærlighet til menneskene må føre dem til sann bot. — *For Kirkens arbeide i Skandinavia og de tilgrensende land.*

— JULI: At atomkraftene må bli brukt til fredelige formål. — *For misjonærene i Polynesia.*

OM OG AV SIGRID UNDSET

1882 - 1907 - 1957

Ungdoms-
portrett
16 år.

Mai måned har blant annet stått i Sigrund Undsets tegn. Den 20. mai var det 75 år siden hun ble født, og det er i år likeledes 50 år siden hennes første roman, «Fru Martha Oulie» ble lagt frem på bokhandlerens disk. Det hører ganske visst til de små jubileer, men til gjengjeld omkring et stort menneske. Begivenheten har fått bred plass i pressen, og ellers har hennes forlag — Aschehoug — og Universitetsbiblioteket begge på hver sin måte markert minnedagen.

For å ta den siste institusjonen først, så finner man i bibliotekets utstillingssal i annen etasje en meget god og interessant samling dokumenter og kuriosa fra Sigrund Undsets liv og arbeide. Konservator *Falck-Mydland* har her, med bistand fra familien Undset, satt oversiktlig og anskuelig opp håndskrifter, ungdomstegninger, oversettelser, ordener, æresbevisninger og verker av og om Sigrund Undset. Tilsammen gir det et imponerende og levende inntrykk ikke bare av hennes enestående posisjon som dikter både ute og hjemme, men også av hennes arbeidsvaner, brevstil og andre, mer intime trekk. Det er en utstilling som med sine 20 veggskap og lange bordmontre interesserer og opplyser fra først til sist.

*

Aschehoug overrasker oss jo litt ved å utgi Sigrund Undset's eneste og meget ungdommelige diktsamling «Ungdom» fra 1910 i ny utgave. Når hun selv ikke kom tilbake til den poetiske form, som unektelig lå dårlig for henne, kunne det synes lite nødvendig at vi andre gjør det. Så meget mer som der er essays og betydelige småstudier av henne som lenge har vært utilgjengelige. Den temperamentsfulle «Et kvindesynspunkt» har for eksempel ikke mistet stort av sin aktualitet og forøvrig bevart hele sitt velsignede sinne mot fordommer som fremdeles går omkring på to ben iblant oss. En særutgave av hennes tre middelalder-essays i «Norsk Kulturhistorie» var også å ønske.

Når en blir igjennom disse vel sytti sider vers, opplever en ikke desto mindre et interessant møte med *mennesket* Sigrund Undset, tvers gjennom eller på tross av en noen ganger sviktende form. Her har hun uttrykt, med den usvikelige sanndrøhet som var hennes egen, hvordan hun opplevet møtet med poesien og menneskesinnets tidløse temaer, livet og døden, tiden og evigheten, kjærligheten og gleden, sorgen, lengslen og resignasjonen. Hun var ellers 28 år da «Ungdom» utkom, men mange av versene bærer umiskjennelig preg av å gå lenger tilbake, til teenagerens *weltschmerz*.

For den som interesserer seg for Sigrund Undset's religiøse utvikling, og hvem av oss gjør ikke det, er «Ung-

dom» ganske særlig opplysende. Forsåvidt danner den bakgrunnen for den heftighet med hvilken senere kristenmennesket og livsdyrkeren i henne vender den almenreligiøse trang bort fra naturmystikken, i retning av en personlig og åpenbaret Gud. Meget tidlig slår hun an religiøse toner, som i «Andagt»:

«Å, ingen hjerne favner om din pragt,
og ingens sjæle i den tanke bundet,
at alt vi kjender, er kun ved din magt,
vort liv, vor krop og sjæl er dit vidunder.»

Her er melankoli, som i alle unge diktsamlinger, med trist og høstgule blader, kirkegårdsbesøk og håp og for tidlig død. Og her er prøver på Sigrund Undset's noe beske humor. Men fremfor alt er her *sunnhet*, et sterkt og sant og ekte menneskesunnhet i møtet med livet og kjærligheten. Og når Sigrund Undset ser livets slutt i øynene, er det fryktløst tolket med noe minner om øverlandsk enkel monumentalitet:

«Der er en trøst for al den kval,
som jorden rummer:
i dødens dal
hvert skrik forstummer.

Der bier bod for al den nød,
vi lider alle:
den herre død
vil engang kalde.

Er dine sorger uten tal,
de vil dog glemmes:
i jorden skal
du engang gjemmes.»

*

På samme forlag (Aschehoug) er også utkommet en annen jubileumsgave: Sigrund Undset's essays om den danske dikteren *Steen Steensen Blicher* (1782—1848), for første gang på norsk. Den er vi meget glad for. Ikke bare fordi den også gir personalhistorikeren ypperlig «bakgrunnsmateriale»: Blicher var hennes yndlingsdikter lenge før hun ved sin egen debut fikk en av hans bøker i gave fra sin mor med følgende dedikasjon: «At du som forfatter alltid må se op til Blicher som dit forbillede, være ubestikkelig ærlig som han, frygtløst se livet i øinene som det er, og sandfærdig berette hvad du ser.» Det var et råd som Sigrund Undset i sannhet holdt seg for øye! Men denne lille boken interesserer også for hva den er i seg selv, et uttrykk for essayisten Sigrund Undset glimrende opplagt. Sterke bånd bandt henne til Danmark, både gjennom sin morsslekt og sine barndomsinntrykk fra Kalundborg hadde hun sterke røtter der. Og av sinn var hun europeer nok til — sammen med venninnen Ingeborg Møller — å se ut over «firehundreårsnatten»s nasjonale norske ydmykelse og husmannskomplekser til en vidtgående forståelse av de positive uttrykk for den dansk-norske felleskulturen og dens forlengelse opp i det 19. århundre. Alt dette føler en som en varm understrøm i den kjærlighetserklæring til Danmark som bærer hennes essay om Blicher. Her er hun, som ingen annen, menneskekjenner, medmenneske og kunstner — alt på et brett — i det mørke hun formidler mellom leseren og en av de store berettere og tragiske dikterskjebner i verdenslitteraturen.

H. Rieber-Mohn O.P.

BLIKK på TIDEN

Omkring en konfirmasjon.

■ Våren har på mer enn én måte stått i krigsangstens og fredshåpets tegn. Likefremme trusler om å se gjenstridige nasjoner forvandlet til «kirkegårder» er forlenget blitt kurant sprog i det moderne diplomati, og dystre fremtids-syner frem-satt av halvberusede og despotiske politikere under moskovitiske mottagelser er ikke egnet til å berolige nervene på fredens venner. Imens har Albert Schweitzer søkt å reise en internasjonal folkebevegelse mot fortsatte atomprøver, og herhjemme har hans appell blant annet vært akkompagnert av to dramatikers patetiske innlegg mot krigen, Jean Giraudoux' «Det blir ingen Trojanerkrig» på Folketeatret og Tolstoj's «Krig og fred» på Nationalteatret. I dette klima av tragisk utilstrekkelig humanisme er det unektelig med et noe vemodig smil vi ser at personallege Alf Seweriin i Oslo Rådhus nylig har «borgerlig konfirmert» et og et halvt hundre ungdommer, etter opplesningen av Bjørnsens «evolusjonistiske salme» fra 1878, ved å forsikre dem at de måtte «tro på livet selv, slik vi alle opplever det og ser det utfolde seg omkring oss, og mennesket selv, oss selv og alle evner og muligheter i oss». («Dagbladet»s referat.) Dette vidtgående *carte blanche* til mennesket, og de ubegrunnede inkonsekvenser det nødvendigvis må innebære, tilgir man ungdommer i femtenårs-alderen. Men av deres eldre veiledere venter man unektelig litt mer menneskekunnskap og likefrem hukommelse — de burde vel, som oss alle, ha visse erindringer om en hårdhendt anskuelsesundervisning i noen av de «evner» som bor i mennesket, og hva en unyansert tro på «livet» og livskraften også kan føre ungdommen ut i.

For oss kristne innebærer dette desperate og ganske util-strekkelige trosminimum en utfordring og en problemstilling. Kjenner kristdommen i dag hos oss sin besøkelsestid? I denne generasjon, hvor så mange av kirkens overleverte me-toder og privilegier stilles i et stadig mer kritisk lys, er det nødvendig å minnes at kristendommens gjennomslagskraft ikke minst ligger i den enkelte kristnes evne til i sitt liv og i sin gjerning å åpenbare Gud som en urokkelig realitet. De dogmatiske ateister er hos oss en liten og underlig utidsmessig flokk som ikke har noe svar på moderne menneskers inntren-gende spørsmål til livet og tilværelsen. Det tror vi mer enn én av de borgerlig nykomfirmerte vil oppdage temmelig snart, i møtet med livets harde virkelighet. Men hvis alternativet, som her i landet, skal være en kristendom hvor striden og usikkerheten omkring selve dens idékjerne er iferd med å bli noe permanent, er vi redd for at mennesker av god vilje nokså uforskyldt tvinges ut i håpløsheten og det åndelige tomrum.

Tilbakeblikk på Sigrid Undset.

■ I år er det 75 år siden Sigrid Undset ble født og 50 år siden hennes debut. Når en tenker på alt hva denne livs-kraftige kvinnen fikk utrettet, stanser en igrunnen overrasket opp ved det faktum at hun altså ikke på langt nær nådde denne ikke usedvanlige levealder.

«Jubileet» går ellers ikke ubemerket hen. Blant annet har dr. Philip Houm feiret det ved et godt og levende tilbake-blikk på hennes litterære produksjon, i «Dagbladet» for 18. mai. Om hennes religiøse overbevisning har han — som allerede i sin litteraturhistorie — noen fordomsfrie og utvungne be-traktninger:

«Hennes menneskelighet var så frodig, så dyp og så het at begreper som «reaksjonær» og «radikal» smuldret inn til ingen ting når de kom i berøring med den. Og noe som er enda mer-keligere: Sigrid Undsets dikteriske fantasi var rik nok til å gi plass for hele hennes makeløse menneskelighet. Artistisk kunne hun være ujevn over alle grenser; men også dette blir på en besynderlig måte uvesentlig, når en lar seg gjennomblåse av det himmelens og jordens vær som fylte henne selv.

Lar vi oss gjennomblåse? Hva leser vi av henne? Hva leser vi helst? (. . .)

Leser vi konværtromanene om Paul Selmer: Gymna-denia og Den brennende busk?

Eller reagerer vi surt, sånn som påfallende mange gjorde da bøkene utkom? Dengang kunne man oppleve at folk sa — og skrev! — at nå hadde vi ikke bruk for henne lenger. Og det er ikke mange årene siden en norsk kritiker antydte noe liknende i en bok; katolske kunne middelaldermenneskene få lov til å være, men så fikk det være nok, nå kunne me-nigheten få beholde Sigrid Undset for seg selv.

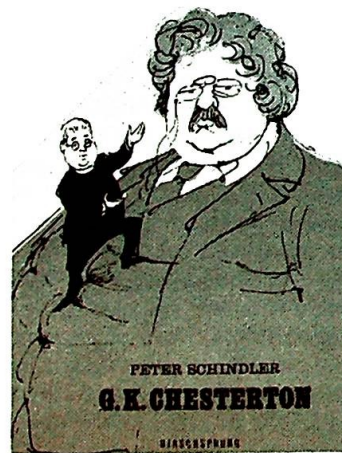
Kanskje vi i dag har lettere for å se at fra det gjengse nor-ske lesersynspunkt kan det snarere være grunn til å betrakte omvendelsen som et pluss. Gjennom sitt katolske livssyn brakte hun, og bringer hun, oss nordboere i kontakt med svære åndelige områder som Graham Greene og François Mauriac ellers er nokså alene om å formidle kjennskapet til. For nå å se disse romanene fra den siden, den ideologiske siden.

Det som betyr noe — fremdeles sett fra vanlig norsk lesersynspunkt — det er naturligvis om religionen svekket hennes virkelighetssans, hennes menneskeskildring eller hennes fantasi. Jeg synes ikke at den gjorde det. I så måte var og ble hun den hun alltid hadde vært.»

To ruvende personligheter.

■ Når det gjelder den engelske forfatteren, humoristen, konværtitten o.m.a. Gilbert Keith Chesterton (1874—1936), en av de festligste og frodigste skikkelser i sin tids åndsliv, er vi her i Norge forsynt med to gode og velvalgte over-settelser, Sigrid Undset's utgave av «Det evige menneske» («The Everlasting Man») og Stephan Tschudi's utgave av «Paradoks» («Orthodoxy»). Men skotter vi til Danmark, opp-dager vi snart at man der har vist adskillig bredere interesse for ham. Ikke bare har danskene også oversatt slike perler som Chesterton's Fader Brown-historier, de to biografiene av

Frans av Assisi og Thomas av Aquin, og hans barokke selvbiografi. Men de har også et par ypperlige bøker om Chesterton. Knud Hee Andersen's «G.K.C. Det muntre Sind» (2. utg. 1955) er en morsom og livfull presentasjon av et i enhver henseende fantastisk og fengslende menneske. Og nu har Hirschprungs Forlag feiret vår venn og medarbeider pastor P. Schindler's 65-års dag ved å ut-sende en ny utgave av den «G. K. Chesterton» som han — altfor ubemerket — utga

«Schindlerton».

under siste krig. Tegneren Des A sm u s s e n har gitt den lekre trykksaken et omslag som allerede setter mellemgulvets mus-kulatur i svingninger, og som vi ikke vil forholde våre lesere.

Det er en bok hvor grensene mellom sitat og kommentar av gode grunner er flytende og usikre: helten og hans biograf er for beslektede til at der ikke finner sted enslags sym-biose, som for øvrig kler dem begge utmerket. Når Chesterton og hans venn Hilaire Belloc samarbeidet om et skrift (of-test polemisk!), ble resultatet noe som vittige tunger kalte en «Chesterbelloc». Her har en lyst til å vri litt på vitnen og kalle den foreliggende biografien for en «Schindlerton». Humør, hjertelag og vidd flyter der nemlig rikelig av fra

begge kilder over disse vel hundre sidene. Og et par-tre sitater kan kanskje gi både inntrykk og mersmak når det gjelder den uhemmede fryd med hvilken «Schindler-ton» driver klappjakt på trivielle fordommer:

«Visse vantro taler om «Naturen» i omtrent samme Vendinger, som Katolikker bruker om Kirken eller om Gud, og med omtrent like saa megen Salvelse. Saaledes hører vi, at Naturen er vor «Moder». Næ, den er er vor Søster! Vi kan beundre hendes Dejlighed, vi har jo samme Far, men hun har ikke noget at skulle have sagt over os, og vi har ingen Grund til at efterabe hende. For Frans av Assisi var hun enda en sjov lille Søster, man paa een Gang kunde le ad og holde af. Det er en Ære for Naturen at den er Søster til Mennesket, ikke for Mennesket at være Broder til Naturen.»

Eller:

«At være «liberal» vil øjensynlig sige at tage sig Friheder, ikke at yde Frihed. Man siger altid «liberal» om en Mand, som tager sig den Frihed at tro, at Kristus ikke kom op af sin Grav — men aldrig om en som er saa fri at tro, at hans egen Tante kom op af sin. En «frisindet» Teolog f. Eks. betyder altid en Mand, der vil have færre Mirakler, aldrig en der vil have flere.»

Eller:

«Dogmer og Definitioner er hverken «forbenede», «støvede» eller kedelige, og Distinktioner er lige saa lidt «Haarkløveri», som kemisk Analyse eller Atomspaltning er det. Dogmer og Definitioner ligner det fineste kirurgiske Arbejde, som skiller Nerve fra Nerve og lægger Organer blot — for at give Liv. Som Kirurgen er beskjeftiget med levende Væv, er Theologen beskjeftiget med levende Idéer. Det er en lidt falmet Frase at kalde Distinktioner «Haarkløveri» — selv Haarkløveri fortæller os noget om et Haars struktur og er den eneste Vej til at erkende denne spændende og elegante Struktur. Selvfølgelig er det nemmere (og mere almindeligt) at blege Haar — men det lærer os ikke noget.»

Tyren ved hornene.

■ Hilaire Belloc (1870—1953), Chesterton's lærde og vittige kamp- og trosfelle har forøvrig også nylig fått sin biografi, idet den engelske forfatteren og dramatiker Robert Speaight har utgitt et 600-siders verk om ham. En anekdote turde være karakteristisk for hva de beskriver: Da Belloc ble stillet som parlamentskandidat og skulle møte sine velgere i South Salford, begynte han sin første valgtale med følgende ord: «Gentlemen, jeg er katolikk. Såvidt det er mulig går jeg til messe hver bidige morgen. Dette er en rosenkrans. Så ofte jeg finner tid til det, kneler jeg ned og ber etter disse kulene, hver dag. Hvis dere stemmer mot meg for min tros skyld, så kommer jeg til å takke Gud at Han har spart meg for noe så uverdlig som å representere dere i parlamentet!»

Han ble valgt.

Avdeling for geitstlig nærsynthet.

■ Dr. theol. og sogneprest Th. Boman er — ifølge en artikkel i «Vårt Land» (15. mai) — bekymret for kristendommens og kirkens fremtid i Norge. Denslags kan der være adskillige påviselige grunner for, og det er han da heller ikke alene om. Som han, tror også vi — bl. a. ut fra statistikkens utvetydige tale — at hva den statskirkelige lutherdom her-hjemme taper, går praktisk talt restløst avkristningen ivold.

Det forhindrer jo ikke at vi stusser, for å si det mildt, når han blant de krefter som nyter godt av «kristendommens» og «kirkens» svikt i dagens situasjon nevner, ikke bare antroposofien og human-etikken, men også — katolisismen. Vi regner oss jo nemlig også for enslags kristne, og kirketanken er oss som bekjent ikke nettopp fremmed. For å si det ennå litt tydeligere, så fylles vi av oppriktig undring over denne iøynefallende form for hjemlig nærsynthet og konfesjonell lokalpatriotisme, som hårdnakket nekter å se faktum i øynene: At katolisismen — hva en nå ellers måtte mene om den — både fra tidens og omfangets synspunkt, dvs. i det historiske verdensperspektiv, simpelheten er og forblir den kristne hovedkirke.

OLAV PAUS GRUNT IN MEMORIAM

«Vi er så få her i landet.
Hver fallen er bror og venn»

lyder et av de dikterord en nordmann lett griper til overfor det tomrom som oppstår når en kjent skikkelse plutselig er borte. Hvor meget mer må ikke norske katolikker kjenne det slik — vi som bare er noen spredte dråper i et stort folkehav? Lektor Olav Paus Grunt, som døde den 9. mai, nær treogfemti år gammel, ble opptatt i Kirken i 1953.

Med Olav Paus Grunt har den høyere skole mistet en av sine aller dyktigste sprog-lærere, og norsk presse en av sine sikreste og mest våkne kulturformidlere. Han tilhørte det første kull av Peter Rokseths franskstuderende, han var Anders Wyl-ler's og Carl Vilhelm Holst's samtidige, og som dem bevarte han livet igjennom den impuls han hadde fått gjennom den unge professors litteraturgjennomgørelser, ganske særlig av Claudel's «L'Annonce faite à Marie».

Den innføring i fransk, senere også i engelsk og tysk sprog og litteratur som Paus Grunt hadde fått ved Universitetet, utbygget og utdypet han gjennom flere lange utenlandsopphold, og holdt alltid siden kontakt og kunns-kaper ved like, gjennom utstrakt lesning og gjennom en rekke feriereiser — foruten til England og alle Frank-rikes provinser også til Spania, Italia og sist til Greken-land. Det er kanskje ikke for meget å si at etter Rokseth var han en av de nordmenn som følte seg mest hjemme i de gamle europeiske kulturland. Fra dem alle sendte han flittig korrespondanser hjem, og ga gjennom sin penn andre del i hva han der hadde sett og opplevd, — av skiftende landskaper, gamle monumenter, folkeliv, kunst og litteratur. Mangfoldige er de avislesere og tids-skriftlesere som vil savne hans kyndige og levende vei-ledning på alle disse felter, og ganske særlig på det område hvor han hadde sin kanskje mest personlige kjærlighet: teatret. Som pasjonert teatergjenger og teaterkronikør fra utenlandske scener hadde han en stil-ling for seg. En studie av mer teoretisk art over Leconte de Lisle's estetikk, trykt i Edda 1950, viser at Olav Paus Grunt når som helst kunne tatt skrittet over i litteratur-forskningen.

En så vidtfavnende interesse for kulturlivets mani-festasjoner i alle dets former bærer bud om en dyp og ekte åndelig trang — en trang som ytterligere ble be-kreftet gjennom hans konversjon. Nå da hans virke på jorden er endt, stanser også vi opp, takker for hva han var og hva han ga, idet vi lyser fred over hans minne med Kirkens ord:

Requiem æternam dona ei, Domine.
Et lux perpetua luceat ei.

Gunnar Høst.

En kan forstå at dette innebærer en utfordring og et tanke-kors for en konsekvent protestantisk betraktning. Men for-søkene på å overse det overbeviser oss ikke egentlig som sær-lig påfallende uttrykk for en uhildet tankegang.

Fr. Candidus.

UTLANDET

VATIKANET.

Kardinal Wyszyński.

Polens primas, kardinal Wyszyński, ble mottatt i en 40-minutter lang audiens av pave Pius XII under sitt besøk i Italia. Etter den private sammenkomst med kardinalen som fant sted i pavens bibliotek, mottok Den hellige far de andre prelater som fulgte med kardinalen fra Polen.

Det er ikke sendt ut noen offisiell kunngjøring om det som ble drøftet under sammenkomsten. «Be meget for oss», var det siste kardinalen sa i det han forlot pavens bibliotek.

Kardinal Wyszyński forærte paven et bilde av Vor Frue av Czestochowa og en del ukonsekrerte hostier sendt av polske barn for at paven skulle konsekre dem når han leste messen. Kardinalen ba også paven velsigne et annet stort bilde av Vor Frue av Czestochowa som han ville ta med tilbake til Polen.

Kardinalen så trett ut under Romaoppholdet og tilbragte mesteparten av tiden i ro i klosteret hvor han bodde. Han besøkte en dag utgravningene under St. Peterskirken, og en annen gang besøkte han erkebiskop Jozef Gawlina, overhyrde for polske flykninger i Europa.

I alle de byer hvor han gjorde opphold under reisen i Italia var enorme menneskemengder møtt fram på jernbanestasjonene og viste ham sin varme sympati med entusiastiske manifestasjoner.

Høyeste pavelige æresbevisning til den franske president.

Da president Coty under sitt besøk i Italia var i audiens hos pave Pius XII, fikk han Vatikanets høyeste utmerkelse «Il Supremo Ordine del Cristo».

Da den franske statsjef og hans følge kom inn på St. Petersplassen, ble de møtt av avdelinger av sveitser- og palatnergarden. Prins Carlo Pacelli, øverste råd for Vatikanbyens pavelige kommisjon, og andre pavelige embetsmenn fulgte så presidenten til en av de indre plasser hvor en avdeling av palatnergarden sto i giv akt mens musikkorpset

spilte «Marseillaisen». President Coty ble herfra ført til den lille tronsal, der audiensen fant sted.

Etter å ha hilst på president Coty og bemerket at besøket var en begivenhet i den mange hundreårige forbindelse mellom Vatikanet og den franske nasjon, omtalte paven Frankrikes åndelige og kulturelle rikdommer. Han nevnte derpå den pavelige orden som dagen i forveien var tildelt president Coty, og sa at han med denne æresbevisning ønsket å gi uttrykk for sin anerkjennelse av presidentens personlige fortjener. «Vi ønsker også at den skal ha en symbolsk mening; at Kristi lære som er en ubegrenset visdomskilde for alle nasjoner, må lyse fra alle deler av Deres store og vakre land,» tilføyet han.

Mot slutten av den 45-minutter lange audiens, en av de lengste paven noen sinne har gitt, presenterte president Coty de 19 medlemmer av sitt følge for paven, og vakre gaver ble utvekslet.

Presidenten gikk så over til St. Peterskirken for å be ved St. Peters grav og ved sakramentsalteret. Den følgende dag var han i Lateranbasilikaen hvor han ble mottatt av kirkens titulærerkebiskop, kardinal Masella.

AFRIKA.

Over 23 millioner katolikker.

I de områder i Afrika som sorterer under Propaganda-kongregasjonen, har antallet katolikker økt med 1 050 000 i tidsrommet 1. juli 1955—30. juni 1956. Totalantallet i disse områder har dermed nådd 16 598 000.

Av de nye Kirkens medlemmer lever 57 % i Central-Afrika, 20 % i Midt-Afrika, 18 % i Vest-Afrika og 5 % i de øvrige områder.

I samme tidsrom er det kommet til 436 nye prester. Totalantallet har dermed nådd 10 818.

Hvis man regner med katolikker og de som forberedes til dåpen i de misjonsområder som ikke sorterer under Propagandakongregasjonen, blir tallet 23 100 000.

AUSTRALIA.

Berømt etnolog på verdensturné.

Pater Ernst A. Worms heter en kjent etnolog som har oppdaget forhistoriske malerier i huler i det sydlige Australia.

For tiden er pater Worms på foredragsturné, og har besøkt De forente stater, hvor han bl. a. holdt foredrag på den internasjonale kongress for antropologi og etnologi i Philadelphia. I Europa har han holdt foredrag ved uni-

versitetene i Münster, Frankfurt, München, Wien og Rom.

BOLIVIA.

Utenlandsk støtte til Kirken.

Den bolivianske biskop Rodriguez uttalte nylig i et intervju da han besøkte National Catholic Welfare Conference i Washington, at Kirken i Bolivia står noen lunde sterkt i dag takket være utenlandske misjonærer og hjelp fra katolikker i De forente stater.

Den største oppgave for Kirken i Bolivia er å skaffe hjelp til å lindre nøden, fortsatte biskopen. P.g.a. penge-devalueringen og den store fattigdommen har mange mennesker der ikke det nødvendige til livets opphold. Misjonærenes arbeide hindres sterkt av fattigdommen, da det — som St. Thomas sa — er nyttesløst å preke for tomme maver.

CANADA.

Opus Dei-bevegelsen.

Kardinal Leger, erkebiskop av Montreal, har anmodet om å få to spanske prester til landet for å arbeide for den såkalte Opus Dei-bevegelse. (Opus Dei — her i betydningen: arbeidet for Gud.) Den er grunnlagt i Madrid i 1928, og gir menn og kvinner anledning til å vie alle evner og faglig kunnskap til Gud, og på den måte følge både et religiøst og verdslig kall.

Der er fire grader eller måter å bli medlem på: Første grad forlanger løfter om fattigdom, kyskhed og lydighet, altså de tre klosterløfter, annen grad bare kyskhetsløftet. De som tar tredje grad avlegger løfter i tilknytning til deres borgerlige stand; hvis de er gifte f. eks., lover de å leve så fullkomment som mulig i overensstemmelse med Kirkens lære om ekteskapet. I fjerde grad forlanges der ingen løfter; medlemmene skal bare forsøke å nå åndelig fullkommenhet gjennom deres arbeide.

Opus Dei har nå over 200 hus over hele verden. I De forente stater er alle fire grader meget utbredt.

CHINA.

Enda en kinesisk martyr.

Kirken i China har fått en martyrtil, den innfødte prest Franciskus Xavier Wang Ki-wen, som døde i Shanghai den 24. mars i år som følge av skader fra et langvarig fengselsopphold. Han var da nylig blitt løslatt.

Pater Fr.-Xavier Wang var født i 1920, og gikk inn i jesuiterordenen i 1939. Han holdt på med de avsluttende

Moder Elisabeth Hesselblad død.

I en alder av 87 år døde nylig i Rom Moder Elisabeth Hesselblad, generalabbedissen for Birgittaordenen, hvis nye gren hun grunnla i 1911. I 1942 gjenomførte Pave Pius XII foreningen mellom den nye ordensgren og den gamle Birgittaorden, og Moder Elisabeth ble valgt til generalabbedisse. Hun ble født i Sverige, i nærheten av Gøteborg, og sluttet seg til Kirken 28 år gammel. Seks år senere, i 1903, dro hun til Rom, der hun siden kom til å utføre en innsats som vil sikre henne en blivende plass i klostervesenets historie.

OBS!

I mai og juni måned er ekspedisjonstiden i ST. OLAV og KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL fra kl. 9 til 15.

Lørdagene stengt.

Reis til
Tuddal
Høyfjellshotell

studier da massearrestasjonene i Shanghai begynte i 1953. Han ble internert og forsvant så spørsløst. Først i begynnelsen av mars i år fikk man nyheter om ham; da åpnet fengslet i Shanghai sine porter og slapp ham ut. Det var nok ikke utslag av velvilje, men fordi fengslet ville unngå å registrere dødsfallet til enda en prest. Pater Fr.-Xavier Wang var nemlig langt på vei mot døden da han kom ut, og ble øyeblikkelig sendt til sykehus. Men etter tre ukers behandling erklærte legene tilfellet for håpløst, hjerte, lever, nyrer, alt var anprepet.

Den unge kinesiske prest som ikke hadde fått anledning til å utøve det apostolat han hadde valgt, ble begravet på den katolske kirkegård «Rubicon», og hans navn kan føres opp på den allerede lange liste over ofrene for det røde China.

DE FORENTE STATER.

Meksikanske prester blant innvandrerne.

Omkring 30 meksikanske prester skal reise til De forente stater for å arbeide blant meksikanske arbeidere som har utvandret dit, de såkalte «braceros» som arbeider på bondegårder i den sydvestlige del av statene.

I løpet av fjoråret ankom ikke mindre enn 30 000 «braceros» til De forente stater, og da er ikke regnet med alle de som ankom på ulovlig måte.

I oktober i fjor ble det grunnlagt en organisasjon for å samordne det kirkelege arbeide for emigrant-arbeiderne i de nevnte to land.

FRANKRIKE.

Fransk general besøker Charles de Foucaulds eneboerhytte.

Under et opphold i Nord-Afrika i mars besøkte general de Gaulle sin landsmann Charles de Foucaulds tidligere eneboerhytte i Tamanrasset, hvor han tilbragte de senere år av sitt liv og ble myrdet av en tuaregg i 1917.

Pater de Foucauld — den franske offiser som ga avkall på sin formue og adelige tittel for å leve blant de innfødte i Sahara — er kjent også i de skandinaviske land gjennom Johannes Jørgensens store biografi og en mindre svensk som utkom i fjor.

Internasjonal filmkonkurranse.

«L'Agence Univers» i Roubaix i Nord-Frankrike har arrangert en internasjonal filmkonkurranse og satt opp betydelige premier. Konkurransen omfatter to kategorier film: 1. Film bestemt for oversjøiske land, 2. Film om de oversjøiske land. (Folk, sivilisasjoner, misjoner etc.)

I konkurransen kan både profesjonelle filmprodusenter og amatører delta med filmer på 35 og 16 mm. Det vil særlig bli lagt vekt på filmenes oppdragende og humanitære egenskaper, om de er skikket som undervisningsmiddel i oversjøiske land, i hvilken grad de viser forståelse og respekt for andre folkeslag og kulturer. De spesielle tekniske sider ved filmene må selvsagt ikke tilsidettes.

De som ønsker å delta i konkurransen, må oppgi filmene til L'Agence Univers, 11, rue Vauban, Roubaix, Frankrike, innen 1. juli i år.

Juryen består av spesialister på oversjøiske problemer og filmeksperter, og vil bedømme de innsendte filmer i september.

Arbeiderprester påny.

For ca. tre år siden ble en fransk prest, abbé Bonnet, som er engasjert i den katolske arbeideraksjon A.C.O., anmodet av de kirkelige myndigheter i Frankrike om å undersøke hvordan en fremtidig arbeidermisjon burde legges an.

Han har nå fremlagt resultatene av sitt arbeide for de franske kardinaler og erkebiskoper som hadde møte i vår. Eksperimentet med arbeiderprester må tas opp til overveielse på nytt grunnlag, fremholder abbé Bonnet. Det anbefales å sende prester ut på arbeidsplassene igjen, men først etter en grundig teologisk forberedelse.

Det vil antagelig igjen bli tale om full arbeidsdag, men neppe om verv i fagbevegelsen. Det gjenstår å løse spørsmålet om prestene kan bli medlemmer av fagforeningsbevegelser når disse er dominert av kommunister.

Tidens feilgrep og redningen.

Biskopen av Bayonne, mgr. Terrier, har uttalt i et hyrdebrev at den dypeste liggende årsak til den aktuelle verdenskrise er en feilaktig oppfattelse av menneskenaturen. Grunnen til at vår tids mennesker ikke greier å finne frem til en fred for alle, skyldes den manglende forståelse av menneskets sanne natur, dvs. den virkelighet at det er Guds skapning, skadet av arvesynden, tilbøyelig til stolthet og overherredømme, men også gjenfødt av nåden og understøttet av denne slik at det blir istand til å overvinne syndens virkninger og nå frem til det guddommelige liv.

Hvordan skal en slik humanisme kunne forenes med den moderne materialistiske oppfatning — den som betrakter menneskene som maskiner og mener det er tåpelig å tale om frihet, om synd, dyd, hinsidige verdier og Gud?

Biskopen av Bayonne understreker videre denne motsetning mellom et menneskebegrep som regner med såvel menneskenaturens verdighet som dens behov for frelse, og på den annen side en ideologi som reduserer hele mennesket til en stadig mer fullkommen mekanisme. Det store spørsmål som vi er stilt overfor er da dette: Er menneskeheten i våre dager en mekanisk organisasjon, eller en familie av frie mennesker?

Når vi skal finne løsninger på fredsproblemene, blir de radikalt forskjellige alt etter som ovennevnte spørsmål besvares. Hvis det dreier seg om mekanikk, må man ty til en slags «spesialister» som fremstiller seg som overmennesker forsynt med alle mulige tekniske midler, og påtar seg å reparere alle feil i hjulene uten å ta hensyn til begreper som personlighet, frihet, spiritualitet, indre liv, samvittighet, endelig mål. Dette er den tragiske illusjon som har fått menneskemassene til å søke hjelp hos «teknikere» som «frigjør» på bekostning av alle virkelige verdier. Man må forferdes ved tanken på at en slik logikk har kunnet inspirere så mange mennesker!

Slike tekniske monstre som alltid ender med sin egen ødeleggelse, alle

de motsigelser de gir uttrykk for, bør ikke få oss til å glemme de ruiner de stadig hoper opp. De representerer uten tvil en myte som en dag kommer til å bli bedømt som en av de blodigste som noensinne har terrorisert menneskeheten. De som er overvunnet av disse uhyrer har allerede gift beviser på det. De får på en måte menneskene til å våkne igjen — med krav om å få leve fritt. De senere tiders sørgelige begivenheter viser det. Men når man tenker på alt det som er blitt ofret for denne grufulle myte og alt den koster med sine infernalske foretagender, blir man forferdet. Når man ser menneskene i en slik dødsdanskamp, ofre for et slikt system — kan man ikke glemme at dette system er frukten av en verden som før der igjen hadde bekjentgjort «Guds død».

INDIA.

Gud den eneste fremmede makt.

Den indiske erkebiskop D'Souza har erklært at Gud er den eneste mulige «fremmede makt» som Kirken i India skylder troskap. Uttalelsen var et svar på beskyldninger om at landets katolske kirke var et utenlandsk element.

Erkebiskopen sa videre at beskyldningene ville være sanne hvis Gud kunne betraktes som en fremmed makt. Ingen er bedre patrioter enn katolikken. De kristne har en klar forståelse av den offentlige autoritet da de i den ser et slags symbol på den guddommelige Majestet. De har respekt for loven, ikke av tvang eller frykt, men av samvittighetsgrunner.

Han minnet så katolikken om deres plikt til å være loyale og hengivne borgere, noe dere skylder Gud og Kirken, avsluttet han.

11 nye prester ordinert.

Den 24. mars i år ordinerte mgr. Pinto S.J. 11 unge jesuitter i Ahmedabad. Det var første gang befolkningen på stedet overvar en slik seremoni, og den ble en begivenhet. Ordinasjonen foregikk i friluft ved siden av katedralen for at så mange som mulig skulle kunne følge med i handlingen som ble kommentert både på engelsk og de innfødtes sprog.

IRLAND.

Kongregasjonen «Marias medisinalmisjonærer».

Fra alle kanter av verden hvor der drives misjonsvirksomhet kommer det nå anmodninger til Moder Marie Martins kontor i Dublin om å komme i forbindelse med de s.k. «Marias medisinalmisjonærer». Det er henne som har grunnlagt og nå leder instituttet som sender ut disse misjonærer. De er så etterspurte at behovet ikke kan dekkes — et bevis på at instituttet er kommet i rett tid.

Kongregasjonen «Marias medisinalmisjonærer», (Medical Missionaries of Mary) har hatt en bemerkelsesverdig utvikling i de 20 år den har bestått. Noe av det første den utrettet var å åpne et lite sykehus i Anua i Nigeria i 1937. Sykehuset som begynte med 10 senger har nå 300, en fødselsavdeling, og en sykepleierskole for afrikanske sykepleiere og jordmødre. Dette ledes av 14 spialsøstre utsendt fra instituttet i Irland. Videre er det åpnet lig-

nende stasjoner tre andre steder i Afrika.

Foruten moderhuset har kongregasjonen nå et novisiat i Drogheda og et i De forente stater. I Neapel arbeider Marias medisinalmisjonærer i en klinikk på 100 senger, «La Clinica Mediteranea», og mange unge italienerinner har søkt om å bli opptatt i kongregasjonen.

De som opptas må ha fylt 20 år og ha høyere skoleutdannelse. Mange er allerede ferdig utdannede leger, sykepleiersker, farmasøyer. Først og fremst må de være villige til å ofre sitt liv for Gud og være fysisk og åndelig skikket til å bli medlemmer av kongregasjonen.

Instituttets hovedoppgave er medisinaltjeneste, og alle dets medlemmer inntil nå er engasjert på misjonsmarken.

ITALIA.

Freskomalerier fra det 15. århundre funnet i landsbykirke.

To freskomalerier fra det 15. århundre ble oppdaget da en kirke i Castellanza i Italia skulle bygges om nylig.

Det ene maleri viser Maria med barnet som slipper en ring på fingeren til St. Katarina av Alexandria. Det andre, også med Maria og barnet som motiver, antas å være av en elev av Luini, en av det 15. århundres mest anerkjente lærere.

JAPAN.

Juridisk fakultet åpnet i Tokio.

Ved åpningen av det nye skoleår var det anmeldt flere studenter enn noensinne før til det katolske Sophia-universitet i Tokio, som nå har bestått i 44 år. 2201 studenter er nå immatrikulert, derav 550 nye i 1957. Det er 60 % mer enn foregående år.

Den 11. mai ble det nye juridiske fakultet åpnet i nærvær av kardinal Frings, erkebiskop av Köln, som i den anledning hadde tatt flyruten over Nordpolen til Japan.

I fjor fikk 253 studenter sine diplomer ved universitetet. Av disse var 112 katolikker, halvparten hadde konvertert i studietiden.

Sophia-universitetet administreres av jesuittpatres hvorav 30 — fra alle kanter av verden — foreleser ved de forskjellige fakulteter.

LIBANON.

Teknisk høyskole ved St. Josephs universitet.

Den tekniske høyskole i Beyrut i Libanon er den eneste i sitt slags i Det nære Østen. Før tiden studerer 153 studenter ved høyskolen som er en avdeling av det katolske St. Josephs universitet. Studentene forbereder seg i fire år på å oppnå diplom som sivilingeniør. Dette diplom undertegnes foruten av høyskolens ledelse, av rektor ved universitetet

i Lyon og det franske utenriksdepartement. I eksamenskommissjonen sitter også en representant for regjeringen i Libanon.

Høyskolen ledes av Jesuittpatres som også eier skolebygningene, og den franske regjering støtter finansielt. Blant professorene er fire franske, hvorav en jesuittpater, og en innfødt tidligere student ved høyskolen.

Hittil har 524 ingeniører fått sin utdannelse i Libanon. De fleste av dem arbeider i Libanon og Det nære Østen. Noen er også i Europa, i Amerika og Afrika. De utgjør størsteparten av de ingeniører og arkitekter som for tiden er opptatt med arbeider i denne del av Det nære Østen.

MEKSIKO.

Hva en radioskole koster.

Før indianerne i Sierra Madre har katolske patres anlagt såkalte radioskoler. Materialet til en slik skole for 20 elever koster omkring 420 kroner. Det består av et Philips mottagerapparat, et batteri som varer 1000 timer, en antenne, en tavle, to geografiske kart og nødvendige saker til hver elev. Når man så regner med lønn til en hjelpe-lærer, koster en slik skole ca. 720 kroner det første år. Hittil er der installert 32 radioskoler.

De innfødte har nå bedt om å få 68 nye radioskoler, og har alt bygget flere dertil egnede lokaler. Det beror på den økonomiske hjelp og på de lærere som kan skaffes. Den meksikanske nasjonale komité bidrar til å dekke utgiftene med 23 % av beløpet, de resterende 67 % avhenger av katolikkers giverevne verden over. Og mange gaver er kommet i form av klær, levettsmidler, leker etc.

Før å råde bot på lærermangelen har patrene tenkt å anskaffe en jeep, om mulig også et helikopter, så de kan komme hurtigere frem til avsidesliggende skoler.

SPANIA.

Skatter fra Toledo-katedralen i Russland?

Blant de klenodier fra katedralen i Toledo som man nå tror befinner seg i Moskva, er der flere kalker av sølv og gull prydet med edelstener, monstranser av historisk og kunstnerisk verdi, en samling juveler og et gammelt krusifiks av gull.

Det er en tidligere offiser i det hemmelige politi i Sovjet, Alexandre Orlov, stasjonert i Spania under borgerkrigen, som har henvendt oppmerksomheten på nevnte skatter under undersøkelser foretatt i De forente stater. 600 tonn gull tilhørende den spanske regjering skal også være sendt fra Spanias Bank til Kremlin for å holdes i forvaring der da Francos styrker nærmet seg Madrid i 1936. Skattene fra Toledo-katedralen var oppbevart på samme sted som den

spanske gullreserve, og kan ha blitt tatt med til Russland samtidig.

Mange av de savnede ting representerer det fineste metallhåndverk fra den spanske renessanse. En del er enda eldre og viser den mauriske innflytelse på den spanske liturgiske kunst.

SØR-AMERIKA.

UNESCO og folkeskoleundervisningen.

UNESCO's eksekutive råd har godkjent en arbeidsplan som ble forberedt og utarbeidet i Havana i februar i år angående en utvidelse av folkeskoleundervisningen i Latin-Amerika. Man regner med en periode på 10 år for å få iverksatt planen.

I de to førstkomende år skal UNESCO medvirke til å få samlet statistikk om undervisningen i folkeskolene og om lærerne og deres utdannelse i seminariene. Videre skal der stiftes en organisasjon som skal skaffe stipendier for lærerpersonalet.

De latin-amerikanske land bør ikke glemme, understreker UNESCO's råd, at forberedelsen og finansieringen av de nevnte planer for en stor del avhenger av de angjeldende lands regjeringer. Mange av landene har da også tilbudt medvirkning fra sine egne universiteter og pedagogiske institusjoner, og har allerede gitt stipendier.

Forhåpentlig vil dette samarbeide mellom landene og UNESCO gi utmerkede resultater og bevirke at folkeskoleundervisningen blir obligatorisk.

Berlins nye biskop.

Biskop Julius Döpfner er nå installert i Berlins bispedømme — mellom den frie verden og de kommunistdominerte områder.

Der er nå 605 000 katolikker i bispedømmet. Av disse bor 44 % i Vest-Berlin, 23 % i Øst-Berlin og 33 % i den øvrige sovjetsonen. Det totale antall prester er 386.

«Katholikentag» 1958 møter motstand.

Planer om å henlegge den 78. «Katholikentag» til Sovjetsonen i 1958 er blitt møtt med motstand. På «Katholikentag» i Köln i 1956 ble det foreslått å holde denne nasjonale kongress hvert annet år i Østsonen.

Protestantene har hatt planer om å henlegge sitt nasjonale årlige kirke-møte i år til Erfurt eller en annen by i Sovjetsonen, men det later til at også de må oppgi det.

Kommunistpressen har i det siste hatt voldsomme angrep på de protestantiske ledere, særlig biskop Dibelius, fordi det nylig er inngått en overenskomst mellom den lutherske kirke og regjeringen i Vest-Tyskland om feltprester til den nye vest-tyske hær og sjelesorg i sin alminnelighet for tropene. Et stort antall delegerte fra øst-

DRAMMEN	
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 4184 DRAMMEN	GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen

sonen medvirket til at overenskomsten kom i stand. Tre protestantiske publikasjoner i Østsonen ble forbudt og opplagene konfiskert fordi de hadde referater fra møtet hvor overenskomsten kom i stand. Den kommunistiske påstand om at protestantene understøtter «krigshissere og imperialister» imøtegås kraftig av de protestantiske ledere, som sier at deres eneste hensikt er åndelig omsorg for den nye hær. De har også understreket at de gjerne vil ha en lignende overenskomst for styrkene i Sovjetsonen. Det er imidlertid avslått i et brev til biskop Dibelius med den begrunnelse at «ingen av våre soldater har bedt om en slik assistanse».

Som følge av den tiltagende spente situasjon med kraftig ateistpropaganda i hele Sovjetsonen, er det lite sannsynlig at hverken den katolske eller den protestantiske kongress vil bli holdt der, selv om det fortsatt arbeides med planene.

TRONDHEIM

BØNDERNES SALGSLAG

Munkegt. - Trondheim

Leverandør til St. Elisabeths Hospital

A.s Trondhjems Margarinfabrikk

Munkegaten 5 - Trondheim

Leverandør til St. Elisabeths Hospital

Best og billigst

K. LUND A/S

Rørleggerforretning - Rørhandel

Trondheim

Trondheim

Et ord er nok...

KVALITET
Johan A. Helgesen

Norske Meieriers Salgssentral

OST — SMØR

Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger

A/S TRONDHJEMS JERNINDUSTRI

Sykesenger - Stålrørsmøbler

VÆR SIKKER

på førsteklasses varer til kjøkkenet.

De fleste kjøkkensjefer vet de er trygge med
ROHDE Gelée, Puddinger, Sauser
(også spesialtyper, ferdigsøtet, for diabetikere)
ROHDE Syltetøyer, Marmelader, Safter

ROHDE Boks 95, Trondheim.

HAMAR

**HUGO
OFFSTEN
AMAR**

Handelsgartneri og Blomsterforretning

Tlf. 23 680 - 23 086

BERGEN

Manufakturvarer - Sengeutstyr

SVERRE W. MONSEN

Bergen

JAKOB L. BERSTAD

Kontorutstyr

Bergen - Oslo

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Telefon central 14 110

Bergen

Telegramadresse: «Kjell»

Sølv for
alle
anledninger

Theodor Olsens Eff.
JUVELER SMÅSTRANDGT 4
Bergen

NYGÅRDSGT. 4

1/3 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 48 2

1/3 Smith Sivertsen's

Bakerier & Conditiorier

OSLO

OBS!
Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

MICHAEL BERG

Autorisert installatør

Theresegt. 26 - Oslo

Telefon 60 24 05

a.s Rørlegger

Telefon: 42 41 75 - 42 41 56
Hausmannsgt. 16 - Oslo

**Utfører nyanlegg
Omlengninger og reparasjoner**

WISBECH
ANTVIRKELIGHET

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

N. JOHANSEN

Bakeri & Konditori

Valkyriegt. 1 - Oslo

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 37 57 68

Melitta

KAFFETRAKTER
og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

**BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE**

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo

Telefon 42 99 90

G. GALLIGANI

PRYD- OG BRUKSKUNST

OSLO

The Norsk Frø

**Vi leverer alt
De trenger til Deres hage**

Oslo - Stavanger - Bergen - Trondheim